

Popid Ungari põialpoisid kodunevad Eestis

TIIT TUUMALU
tiit.tuumalu@postimees.ee

Temperamentselt sekkub Gyula Harangozó läbi-mängu käiku. *Plie! Plie!* hüüab ta üle saali ja palub mõni hetk hiljem käsi taeva poole töstes etenduse katkestada. Midagi ei klapi kulisside vahetuse juures. Igatahes tuleb põialpoistel teistki korda külgakardina tagant välja ilmuda.

Sest pole lugu, aega piasiasju lihvida veel on – lasteballett «Lumivalgeke ja 7 põialpoissi», mille kallal Estonia trupp on ungarlase käe all – tööle au andes, rohkem küll tema assistentide juhendamisel – viimasel ajal töötanud, jõuab püünele alles laupäeval.

Harangozó ise on proovipeeroodi ajal Tallinna juhtunud üksnes ajuti. Pole ka ime – põhiosa tema ajast hõivab üks Euroopa nimekamaid truppe, Viini Riigiooperi ja Rahvaoperi Ballett (Das Ballett der Wiener Staatsoper und Volksoper), 101-liikmeline kompanii, mis jääb hiilguselt alla ehk ainult Londoni kuninglikule ja Pariisi operi balletile, kui Lääne-Euroopast rääkida.

Ungarlane on selle juht – väga tähtis mees, seega. Võimekas administraator eelkõige.

Tõeline kassamagnet

Enne Viini tüüris endine tipptantsija, ka Moskva Suure Teatri, Metropolitan ja Londoni kuningliku püünel esinenud

Harangozó 10 aastat Ungari Rahvusballetti – «Lumivalgeke ja 7 põialpoissi» jõudis esimest korda lavale just seal, Budapestis, aastal 2004.

Menu oli silmapilkne. Esitendusel ähvardas vaatajate reaktsioon hoone katuse mine-ma viia. Välja müüdi 19 etendust järjest – seda vaatamata hiigelsuurele, 2500-kohalisele Erkeli teatrile. Midagi sellist polnud ammu juhtunud.

Kui teatri uus juhtkond jättis balleti tänavuse hooaja kavast välja – intriigide tõttu, nagu Harangozó ise mainib – tabas ooperit nõrkinud publiku telefonikõnede laviin.

Tulemus oli see, et järgmisel hooajal mängitakse «Lumivalgekest» Budapestis veel 15 korda, tõsi, mitte enam Erkeli teatr-is, mis on remondis, vaid rahvusoooperi peaaerenil, 1884. aastal ehitatud suursuguses hoones.

Ilus päästab maailma

Menük ise, nagu Harangozó tagantjärele meenutab, sündis lihtsalt vajadusest rikastada repertuaari spetsiaalselt lastele mõeldud lavastusega. «Kõigepealt oli küsimus, mida teha. See lahenes kohe, kui ma hakkasin mõtlema sellele, mis võib olla laste jaoks muinasjutu sünonüüm – muidugi «Lumivalgeke ja 7 põialpoissi», nii nagu balleti sünonüümid on «Luikede järv» ja «Pähklipureja».

Ta tunnistas, et esialgu ei tahtnud ta seda teha ise. «Oleksin selle pigem sisse ostnud, lendasin isegi ainsat lavastust, mille olin Euroopas leidnud – ma ei taha öelda, kus täpselt – spetsiaalselt vaatama, aga see oli nii igav, et loobusin ja otsustasin selle ise ära teha. Lühilibreto kirjutasin valmis ööga.»

Ballett, mis sündis harva nähtavalt tihedas koostöös helilooja Tibor Kocsákiga, sai kooregraafilise ja muusikalise vormi

Temperamentne ungarlane Gyula Harangozó pani kodumaise kassamagneti Eesti lavale.

2x Peeter Langovits

mi ühiste improvisatsioonide käigus – Harangozó tantsupõrandal ja Kocsak klaveri taga.

«Mul oli väga täpne ettekujutus, millisena ma tahan üht või teist stseeni laval näha. See- ga ütlesin Tiborile ette, et selles stseenis juhtub see ja see, ma vajan sellist meeleolu, tantsisin talle ette rütmi ja tema pani improvisatsiooni käigus paika meloodia,» selgitab Harangozó protsessi tagamaid.

Välja müüdi 19 etendust järjest – seda vaatamata hiigelsuurele, 2500-kohalisele Erkeli teatrile. Midagi sellist polnud ammu juhtunud.

Lõpuks oli see puhas lõbu – nagu mäng, mida sa mängida armastad, rõhutab ungarlane.

Harangozó palub tähele panna ka seda, et tegu on pigem «tantsikali» – nagu ta seda nimetab, muusikali eeskujul – kui balletiga selle tavatähenduses. Või hoopis *show'*ga. Nii toimub laval kogu aeg midagi, stseenide vahel ei ole pause ning tants läheb sujuvalt üle pantomiimiks ja vastupidi.

«Minu jaoks on kõige oluli-

Hea ja halb uudis

Hea – Estonia ridades on tagasi Artjom Maksakov, kes siirdus sügisel Hollandi Rahvusballetti.

Halb – esibaleriin Marina Tširkova vigastas mõni aeg tagasi tõsiselt jalga ja teda lähiajal laval ei näe.

sem teha teatrit, mõtelda totaalselt, algusest peale – vastuoksa balletile, kus tavaliselt alustatakse sammudest.»

Veel üks aspekt, mida Harangozó oma lavastusega seoses rõhutada tahab, on unustus. See, et vaataja unustaks end lugu jälgides vabaks igapäevastest probleemidest, sõdadest, loodusõnnetustest, terroriaktidest, mida telekanalid igapäevaselt eetrisse paiskavad.

«Opositsioonis olemine sellega, mis praegu maailmas toimub, ei tähenda niivõrd häälkat ebaõigluse vastu protesteerimist, vaid millegi ilusa tegemist, vastukaaluks.»

«Lumivalgeke ja 7 põialpoissi» esietendub laupäeval kell 19 Estonia teatris

Sergei Upkin kodus tagasi

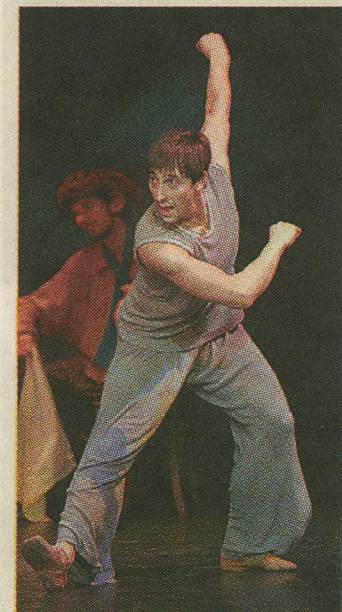
TIIT TUUMALU
tiit.tuumalu@postimees.ee

Loodetavasti juba sel laupäeval naaseb Estonia teatri lavale «kadunud poeg» Sergei Upkin – pärast kaht ja poolt nimekas Berliini *Staatsballett'*is tantsitud aastat. Taasdebüüdi teeb alles paar nädalat tagasi Berliinist lõplikult lahkunud tantsija Ninatarga rolliga, mida ta alles eile usinasti omandas.

«Tahtsin koju tulla, lihtsalt,» jäi Upkin ise kojutuleku põhjusi selgitades lakooniliseks.

89-liikmelises *Staatsballett'*is rühmatantsijana alustanud, kuid eelmisest sügisest *demi*-solistiks edutatud Upkin annab siiski mõista, et oleks soovinud rohkem tantsida, just kandvamaid rolle. «Liiga palju jäi vaba aega,» möönis ta.

Upkini tagasitulek tähendab rõõmusõnumit siinsele publikule – 2005. aasta suvel Eesti tolmu jalgelt pühkinud tantsija oli Estonia esinumbreid, paistes silma klassikali-

Sergei Upkin proovis

selt väljapeetud, filigraanse tehnikaga.

Esimene suurem roll ootab Upkinit ees juba 8. veebruaril, kui ta soleerib koos Eve Andrega balletis «Romeo ja Julia».